

TARİH BİZDEN YANA OLACAKTIR

Dünyamızın tüm ilerici ve özgürlüksever güçleri !

Türkiye ve Kürdistan halklarının uğrunda savaştığı dava sizin de davanızdır. Faşist cellatların işkenceleri bu kavgayı sindirmeye yetmeyecektir. Zindanların parmaklıkları arasında akan Kürdistan yurtseverlerinin kanları ile yepyeni bir tarih yazılacaktır. Faşizme karşı verilen mücadelemiz e uzatın kollarınızı.

Faşist diktatörlük Türkiye ve Kürdistan halklarına kan kusturuyor. Zindanlar yüzbinlerle dolu, işkencehaneler insan canını işliyor durmadan. "Anarşist-terörist-ir" bahanesiyle yüzlerce insan kurşuna zildi. Ve ondan fazla insan darağaçlarına gönderildi. Binlerce insan sakatlandı, ya da felç oldu. İşçiler, köylüler bir avuç tekelcinin dışında kalan milyonlarca insan ağır zam ve vergilerin getirdiği yoksulluk içinde kıvrıyor. Kısacası faşist generaller Türkiye'yi bir işkence cenderesine dönüştürmüşler. Kürdistanlı bir sosyalisin dediği gibi "Yurtsever sosyalist insanlarımız; işkencelerden işkence ölüm-lerden ölüm beğenmek" konusunda bile özgür değildirler. Oysa parabalaları ve akıl hocaları emperyalist NATO çevreleri için Türkiye bu durumda bir cenettir. Kârlarına kâr katıyor, ağızlarından salya akıyor. Zulüm onların başına patlıyacaktır.

Saygon zindanlarını düşünüyorum, Vietnamlı insanın destansı direnişini, Nazi Almanyası'nın barbarca soykırım ve katliamlarını, tüyler ürpertici Mussolini diktatörlüğünü düşünüyorum, Frankocu yanya faşizmini, Portekiz Salazarı'nı, İranistan Albaylar cuntasını göz önüne getiriyorum en sonlardan Şili'deki NATO'cu "uygar" faşizmi hatırlıyorum. Yukarıda saydığım tüm faşist diktatörlükler insanlık için birer yüz karasıdır. Her birinde kan- revan akar. Yurtsever, devrimci insanlar cayır-cayır öldürülüyor. Ve madolyonun diğer yüzü anti-faşistlerin kahramanca mücadeleleri. Devrimci insanlara şan olsun.

Faşizmin iktidara geldiği her ülkede ki uygulamaları hakkında az çok bilgi sahibi oldum. Bazılarını seyrediyorum; bu gün Şili'de olduğu gibi objektif davranmaya çalışıyorum tüm gücümle. Duygusal değil miyim diye kuşkuluyorum kendimden. Hayır hayır objektif davranıyorum, sosyalist bir gözle bakıyorum dünyaya ve kendimden emin olarak diyorum ki, tüm gelmiş geçmiş faşist yönetimlerin uygulamaları ile Türkiye'de ki faşist diktatörlüğün uygulamaları arasında bir tercihte bulunmaya zorlansam -ki faşizmin iyisi yoktur- ilk diyeceğim Türkiye'yi cehenneme dönüştüren Türkiye faşizmi olacaktır.

Nisan 1980'de tutuklandığımda, Türkiye'de havalargiderek kararıyor, kara bulutlar sinsi ve planlı bir şekilde Türkiye halklarının üzerine çöküyordu. Emperyalist ve faşist güçler son hazırlıklarını yapıyorlardı. O günden buyana iki yıldır içer-deyim. Birey ve toplu halde en ağır işkencelere uğradım. En ağır işkencelerin konu edildiği eserleri okuduğum halde, Türkiye'de bilhassa Kürdistan'daki faşist ve sömürgeci ilişkilerin içiçe geçtiği bir ülkedeki işkenceleri görmedim. Bazıların zanettikleri gibi işkenceler belirli kişilere ve belirli süreler içinde uygulanan yöntemler değildir. 12 Eylül'den önce sadece soruşturma döneminde işkenceler yaptırılıyordu. 3000 yurtsever ve devrimci insanın kaldığı Diyarbakır tutukevindeki uygulamalar eskiden soruşturma döneminde yapılan işkenceleri aratıyor.

Elbet bir gün halklar da konuşacaktır. Söz sırası onlara da gelecektir. O zaman bizim de söyleyeceğlerimiz olacaktır. Bugün Türkiye'deki bir saatlik işkenceleri o zaman bir kitapla dile getirmek mümkün olacaktır.

Bu yazımla Kürdistan'ın Diyarbakır ilinde kapalı kapılar, loş zindanlarda 20 cm karelik tabutelerde, işkencecilerin kahkahaları, kahraman ve fakat şu anda yenik durumda olan insanlarımızın yürekleri parçalatıcı çığlıklarını ve bu arada benim başımdan geçenleri, faşist demagogların yalanlarını ortaya sermek ve Türkiye'de olup bitenlerin bir parçasını bir kaç satırla insanlık tarihine eklemek istiyorum.

Günlere bir Nisan günüydü, işyerimden birkaç polis tarafından alındım ve doğruca polis soruşturma mahaline götürüldüm. Polis arabasında giderken daha önce çok işittiğim 1. şubeye götürüleceğimi ve orda da birkaç gün kaba işkenceye tabi tutulacağımı düşündüm. Yanılmışım. Çünkü, götürüldüğüm yer; daha çok modern ve çok daha teknik bir şekilde işkence yöntemlerinin uygulandığı ve yer olarak da askeriyenin sınırları içinde yeni yapılmış bir kulübeydi. Dışardan bakıldığında bir cephanekulübesini andırıyordu.

Beni arabadan indirdiler ve bir süre öyle bekledim, daha sonra da önceden hazırlanmış bir bez ile gözlerimi sıkıca

bağladılar ve oradan da nereye götürüleceğimi bilmemem için biraz dolaştırdılar. Kulübeye girdiğimde ilk iş olarak üstümü aradılar ve bendeki sigara ve çakmağımı aldılar. Hemen akabinde rastgele beni yumrukladılar, oradan da tabute denilen yere koyup üstüme kapıyı kapadılar. Kaldığım tabute de, ki bütün tabuteler öyledir; yer bir insanın zorla ayakta durabileceği genişlikteydi. Ne oturabiliyordum ne de kendimi sağa sola çevirebiliyordum. İlk geceyi soğukta titreyerek sabahladım. Ama yalnız değildim. Benim gibi tabutelerde geceyi geçirenler de vardı. Bunu da inilti seslerinden öğrendim. O kulübede benim kaldığım tabutelerden aşağı yukarı 8-9 tane vardı. Tabutede kalanlardan bir kısmı tuvalete gitmek isteminde bulunuyor, bir kısmı da ekmek ve su istiyorlardı. Nöbetçi askerler de hangi tabuteden bir ses gelirse gider o kişiyi dipçikler ve her türlü hakarete bulunuyorlardı. Geceleri sürekli patırtı kütürtü sesleri geliyordu. Bu seslerle tabutede kalanlara bir nevi işkence yapıyorlardı. Çünkü herkes işkence ve dayak sırasının kendisine geldiğini düşünerek huzursuz oluyordu. Daha sonraları da öğrendik ki, bu sesler rastgele çıkartılan seslermiş. Ama onlar bunu yaparken birinin dövüldüğü imajını yaratıyorlardı. Ayrıca nöbetçi askerler bazı devrimci marşlar söyleyerek devrimcilerle ilişki kurmak istiyorlardı. Bu oyunları da sökmedi.

Sabah oldu çok açılmıştım. Nöbetçi askerlerden ekmek istedim, ekmek yerine herkes gibi ben de dayak ve küfür yedim. Bana "Burada bir aydan beri ekmek yemiyenler var, sen de gelip ekmek istiyorsun" deyip gittiler. Bütün suçum da ilerici bir derneğe üye oluşumdu. Bu yasal bir hakti ben de bu hakkı kullanmıştım. Ama burjuvazi gerektiğinde kendi koyduğu yasaları nasıl çiğniyeceğini sırtarak bir kere daha gösteriyordu. Bunu bildiğim için de olup bitenleri çok normal karşıladım. Daha sonra bir polis beni tabuteden çıkarıp işkence edilen odaya götürdü. Burada hakımda bazı suçlamalarda bulundular ve bu suçlamaları kabul etmemi istediler. Karşı çıktığımda da bana "Buraya gelen herkes konuşur, madem konuşmuyorsun o zaman sende uçağa binip uçacaksın, evlenmek istiyorsan, yaşamak istiyorsan

konusu, yoksa bütün bunları bir daha göremezsin" gibi moral bozucu sözlerle beni korkutmak istediler. Bu da para etmeyince başka yöntemlere başvurdular. Kollarımdan çarımha geldiler ve beni yüksek bir yere astılar. Tüm ağırlığım kollarımın üstündeydi. Bir süre öyle bekletildim. Fakat bu arada bende moral bozukluğu yaratmak için sürekli "Buraya düşüp te konuşmayan kimseyi görmedik, sizin o güvendiğiniz önderleriniz bile konuştu. Siz nesiniz ki" gibi moral bozucu ve önderleri gözden düşürücü nitelikte sözler sarfettiler. Daha sonra iki elimin işaret parmağına bir ilaç sürdüler ve iki çıplak kabloya bağladılar. Sayı olarak işkence yapanlar 3-4 kişiydi. Bir polis iki ayrı çıplak kabloyu vücudumun hassas yerlerine vererek işkenceye başladılar. Önceleri elektrik voltajı düşük olduğu için vücudumdaki sancuları ve titremeleri hissediyordum. Arada bir de bana "Bak sen gençsin önünde hayat var, aslında sana acıyoruz, buradan ölü çıkmaya razı değiliz gel konuş" gibi sözlerle duygularımı okşuyor beni oyuna getirmeye çalışıyorlardı. Bir ara ırzıma geçeceklerini söylediler. Gayeleri belliydi... Beni duygusal davranmaya itmektir. Bense devrimci mücadelenin her alanında duygusal davranmanın yer olmadığını biliyor, onların bu tür oyunlarına gelmiyordum. Daha sonra elektrik voltajını yükselttiler ve vücudumun en hasas yerlerinden 4 ayrı çıplak kablodan elektrik vermeye başladılar. Artık ne kollarımdan ne de diğer organlarımdan acı duyuyordum. Kalbim sıkıştı. Sanki bütün vücudumu küçük bir kavanozun içine sığdırmışlardı. Bu acıyı hiçbir zaman tarif edemem. Kalbimden başka hiçbir yerimden acı duymuyordum. Bu işlemin ne kadar uzun sürdüğünü bilmiyorum. Çünkü yarı baygın kendimden geçmiş bir haldeydim daha sonra beni ordan indirdiler ve hemen peşi sıra falakaya yatırdılar. Falaka faslı da yarım saatten fazla sürdü. Hem ayak tabanlarına vuruyorlardı, hem de eylemek için bana türkü söyletmeye çalışıyorlardı. İşkencelerin kahkahalarıyla benim feryatlarım birbirine karşılıyor, çekilmez bir tablo ortaya çıkıyordu. O andaki duygularımı anlatmam söz konusu değildir. İşkence faslı bitti ve beni tekrar tabuteye koydular. Artık yarı baygın idim. İkinci günde de tekrar beni tabuteden çıkarıp kaba bir şekilde işkence ettiler. İşkence yerinde zaman takip etmek gibi bir durum söz konusu değildi artık. Gerek aklıktan gerekse gördüğüm işkencelerden orda kaldığım 5 gün boyunca yarı baygın durumdan çıkmadım. Bazen ayıldığımda devrimci yoldaşların işkencedeki feryatları bütün çektiklerime tuz biber ekiyordu.

Bu beş gün boyunca gözlerim hiç açılmadı. Tek bir sefer tuvalete götürdüler. Bir lokma ekme bile vermediler. Sadece iki sefer o da yarım bardağı geçmiyecek kadar su verdiler. Askerlerin nöbetleri iki saatte bir değiştiği için günde enaz 12 - 13 seferde bu nöbetçi askerden dayak diyorduk. Birgün nöbetçi çarşıya gideceğini söyledi ve eğer istiyorsam bana biraz yiyecek getireceğini söyledi. Ben de ona üstümdeki 300 lirayı verdim. Tabi yo-

lunu boşuna gözledim. O parayı da kendisi yedi. Zaten işkenceye getirilenlerin birçoğunun saatlerine ve paralarına işkencelerce el konuluyordu.

Bütün bunlar benim için yeni şeylerdi. Kitaplardan işkenceleri okumak insana çok rahat gelir. Çünkü kitaplar işkence görenlerin duygularını tam anlamıyla anlatamazlar. Bizzat işkenceleri yaşamak ayrı bir şeydir. Tecrübesiz olduğum için işkence yerinden sağ çıkacağımı düşünmeye bile gerek görmüyordum. Kaldı ki ben işkencelerin gözünde bir yurtsever olarak bilinirdim. Bu yüzden de fazla üstüme gelmediler. Orda yapılan işkenceler karşısında bana yapılanlar hiç kalıyordu. Nice insanlar ölmedi niceleri sakatlanmadı...

Bir akşam üstü beni tabureden dışarıya çıkardılar ve ordanda her tarafı kapalı bir arabaya koydular. İlk olarak gözlerimi burda açtılar. İlk dakikalarda hiçbir şeyi net olarak göremiyordum. Daha sonra gözlerim alıştı. Arabada daha önce tanıdığım birini güçlükle tanıyabildim. Çünkü üstümüzde bir deri bir kemik kalmıştı. Arabayla doğru gözaltına götürüldük.

Bu arada kendim görmeyip te gözaltında kaldığım süre içinde anlatılan işkenceleri de yazmadan geçmiyeceğim. Zaten birçoğunda işkence izleri daha taptaze idi. Bu işkence yöntemlerini kısaca sıralarsak: Elektriğe verme, kum torbalarıyla dövme; elektriğe verildikten sonra yüzeyde iz kalmıyor, kum torbalarıyla dövmede yine yüzeyde iz kalmıyor, ama kişinin iç organları üzerindeki tahribat sonucu iç kanamalar meydana geliyor ve kişi uzun müddet ayakta gezemez hale geliyor. Kum torbasiyla dövülmeye; kişiyi baş üstü asıyorlar ve yine tavana asılı durumda olan iki kum torbası sarkıtarak tövme işini yapıyorlardı. Çoğu kişiyi de ellerinden astıkları için kollar normalden fazla uzuyor buna ben kendi gözümle şahit oldum. Yine kezzap suyu denilen asitli bir suyla vücudu yakmak, kişiyi üstündeki elbiseleyle birlikte yakmak ki bu iş kişiyi öldürmeyecek şekilde sürdürüldü. Sigara izmaritiyle vücudun çeşitli yerlerini yakmak. Gece yarları devrimcileri alıp ya tenha bir yere ya da Dicle köprüsünün üstüne götürerek orda silahı şakaklarına dayayıp konuşmalarını sağlamaya çalışıyor, konuşmayanları da çoğu zaman öldürüp nehire atıyorlarmış. Ayrıca kişiyi su havuzu veya bir nehirin içine daldırıp çıkarma ve sürekli boğulma tehlikesini yaratarak işkence yapma, sınıra yakın yerlerde de devrimcileri mayın tarlasına zorla sürme ve silahlı tarama gibi akılalmaz işkence yöntemleri mevcuttur.

Polis soruşturmasından sonra götürüldüğüm gözaltı yerinde bir hafta kaldım. Sözüm ona burda işkence görenlerin yaralarını iyileştirmek için tutuyorlardı. Burda da işkencelerin diğer yöntemleri mevcuttu. Bir kişinin zorla doyabileceği ekme ve yemeği 8 - 9 kişiye veriyorlardı. Günde bir seferden fazla su vermiyorlardı. Beş kişi iki ranzada o da bataniyesiz bir şekilde yatıyorlardı. Yataklar bitlerden geçilmiyordu. Sakatlananlar hastahaneye yatırılmıyor, yaralar tedavi edilmiyordu. Burada 7 yaşındaki çocuktan ak saçlı ih-

tiyarlara kadar her yaştan insana rastlamak mümkündü. Kimisi sakat bırakılmış, kimisi de yaraları kanbeye içinde kalmış bir vaziyetteydiler. Bir deri bir kemik kalmıştı üstümüzde. Burda normal süre 15 gün -ki polis soruşturması da dahilide tutulmaması gerekirken çoğuları 30 - 40 gün tutuluyordu. Ayrıca burdan işkenceye tekrar götürülenlere de çok rastlanıyordu. Ben burda bir hafta kaldıktan sonra mahkemeye çıkarıldım.

Tutuklama mahkemesinde işkence gördüğümü söyledim. Buna karşı duruşma hakimi bana "Buraya gelen herkes işkence gördüğünü söylüyor, hepiniz de yalan söylüyorsunuz". İşkence izlerini göstermeye kalkıştığımda "istememez" deyip fâtertemediler. Üstelik poliste hazırlanan ifadeyi kabul etmem için üstüme bağırıp çağırıyordu. Zaten çoğusunun mahkeme salonu kapısında gözleri açılıyor ve öyle duruşmaya çıkartılıyorlardı. Mahkeme nezarethanesinde orda görevli askerlerce dövüldük. Sebep olarak ta polisteki ifadeleri kabul etmememizdi. Burdanda alınıp yüzlerce kader ortaklarımızın kaldı tutukevine konulduk...

12 Eylül sabahı faşist bir darbenin yapıldığını radyodan öğrendik. Herkes tedirgindi. Faşist yönetimin doajı daha tam netleşmemişti. Tutukevinde daha önceleri hiç dayak oınadığı halde 12 Eylül günü tutukevinde işkenceler başladı. Artık bir tutuklunun dövülmesi, işkence görmesi olağan karşılanıyordu. Elimizdeki hayatı olanaklarımızı aşamalı bir şekilde elimizden aldılar. İlkın radyo ve televizyonları, daha sonra gazete ve arşivlerine, ısıtıcı ve elektrik ocaklarına, zahirelere, kaşık ve bardaktan tutunda iğne-ipliğimize kadar var olan tüm malzemelerimize el koyup yasakladılar. Seri aramalarla ki bu aramalarda kilotolarımızın içine bile bakıyorlardı. Gizliden içeriye sokulan yayınlarla elkoydular. Bunlar içinde işkenceye başladılar ve yeni dosyalar açtılar. Dışardaki operasyonlar için içerde tutukluları işkenceye veriyorlardı. Artık gece yatma ve sabah kalkmalar bile saate tlanmıştı. Gazeteler aylarca yasaklandı. Kantin ve çay hakeza aylarca yasaklandı. Koğuşlar arasında var olan diyalog ortamını tümüyle ortadan kaldırdılar. Geceleri 30 - 40 tane eli toplu mavibereli koğuşlara baskın yapıyor ve tutukluları yataklarından çıkartıp işkence ediyorlardı. Geceleri işkence görenlerin çığlıklarından sabaha kadar uyuyamıyorduk, moralimiz allakbullak oluyordu. Tutukevi artık bir baştan bir başa işkencehaneye dönmüştü.

Tutukevinde yapılan işkenceler akılalmaz bir şekildeydi. Bu işkencelerden herkes nasibini alıyordu. Burda yapılan uygulamalar kısaca şunlardı: Cinsel organlara ip bağlayıp yerde çekmek, saatlerce başüstü asmak, deterjan yedirtmek, kanalizasyon suyuna batırıp çıkartmak, falakaya yatırtmak, sert cisimlerle vücudun her tarafını dövme, kâğıt yutturtmak, tırnak çektirmek, el parmaklarını kırma, ve sıcak suyla vücudun çeşitli yerlerini yakmak gibi yöntemler her zaman olağan şeylerdi. Bu yöntemlerin dışında yine kişiyi su varilinin içine koyup bekletmek, suyu yere döküp tutukluların üst-

lerindeki elbiseleriyle paspas ettirmek, vücuda iğne batırmak; kurt köpeklerini tutukluların üstüne saldırtmak, sırt üstü yatarak bacakları bükmeden yerden 15 santim havaya kaldırarak bekletmek, tek ayak üstünde saatlerce tutmak, sırt üstü ve yüz üstü saatlerce süründürmek, baş dönmesi için saatlerce kişi etrafında dolandırmak, demir sopalarla vücudu dövmek, yanık sigarayı yedirtmek, avuç içine her seferinde 20 - 30 jop veya sopa vurmak gibi işkenceler günün her saatinde rastlanılan şeylerdir. Ayrıca yine koğuşlarda iki günde bir sıra dayığı ve falakaya yatırıyorlardı. Bu sıraladığım işkenceler genellikle toplu bir şekilde tutuklulara uygulanıyordu. Tek tek işkence edilenler oluyordu. Bütün bunların dışında kadın tutuklulara birde sarkıntılık ve tecaviüz girişimlerinde bulunuyorlardı. Bütün bu işkenceler bütün şiddetiyle sürüp gitmektedir.

Tutukluların eş ve dostlarıyla görüşmeleri çok zor koşullar altında yapılıyor. Görüşmeler çoğu zaman bir dakikayı bile geçmiyor. Zaten çoğu zaman kalabalıktan birbirlerini zor buluyorlar. Çoğu da görüşmeden geri dönüyor. Süre olsa bile karşılıklı olarak hal ve hatır sormaktan başka birşey konuşulmuyor. Bana avukat tutun veya incelemem sonucu ne oldu gibi konuşmalar yapmak yasaktır. Böyle bir durumda görüşme yarıda kesilir ve işkenceye tabi tutulur. Dışarıya elbise vermek yasaktır. Zaten su az olduğu için koğuştaki ayda bir o da soğuk suyla ancak elbiseler yıkatılıyor. Dışardan içeriye gönderilen elbiseler de çoğu zaman elimize geçmiyor. Elimize geçen de gardiyanlar tarafından içinde mesaj var bahanesiyle üç dört parçaya ayırıp yırtıyorlar. İç çamaşırlar da dahildir. Koğuştaki iğne iplik olmadığı için de gelen elbiseler giyilemiyor ya da çengelli iğne ile birbirine tutuşturulup ancak böyle giyilebiliyordu. Dışardan gelen elbiselerin içinde temiz ya da kıymetli bir parça varsa onu da askerler kendi aralarında paylaşıyorlar. Elbiselerimizi almadığımız zamanda çöpe atıklarını söylüyorlar. Görüşmelerde Kürtçe konuşmak yasaktır. Bu yasak genel olarak her zaman geçerlidir. Koğuşlarda bile kimse Kürtçe konuşma cesaretinde bulunamıyor. Böyle bir durumda derhal kişi işkenceye tabi tutuluyordu. Türkçe bilmeyen tutuklular, zaten görüşme yerine bile götürmüyorlardı. Görüşme yerinde "Türkçe konuş, çok konuş" yazılarını asmışlar ve yanlışlıkla Kürtçe bir kelimeyi ağzından kaçıranlar görüşme yerinden alınıp ve hemen orada her türlü dayak atıp dövülüyorlardı. Bu da Türkiye'deki faşizmin ırkçı niteliğini çok açık bir şekilde gösteriyor. Çoğunun annesi ve babası Türkçe bilmedikleri için görüşme yerinde sadece bakışıyorlar, soyadı tutma zorunluluğu olduğu için akrabası olup da Türkçe bilenler de görüşme yerine bırakılmıyorlar. Böylece Türkçe bilmeyenler görüşme olanaklarından da faydalanamıyorlar.

Görüşme yerine gidildiğinde tutuklulara marş söyleterek ve nizami bir şekilde yürüterek götürüyorlar. Gelişte de türlü bahaneler uydurularak tutukluların koğuşa kadar süründürerek getiriyorlar. Orada da bazılarını falakaya yatırıyorlar, bazılarının avuç içlerini copluyor-

lar, bazılarını da sigara içmeme, yemek yemeden birkaç gece üstüste yatmadan birşey yemeden ayakta durma, görüşmeye çıkmama, kantini yasaklama gibi cezalarla cezalandırıyorlardı. Bazen bu birkaç kişiye bazen de tüm koğuşa uygulanıyordu. Bütün bu zor şartlar altında görüşmeyi göze almayanlar bile oluyordu. Birçoğu görüşmecilerine ayda bir seferden fazla gelmemelerini o da para yatırmak için görüşmeye gelmelerini istiyorlardı. Zaten görüşmeye gelenler, çocuklarının ve kocalarının sağ olup olmadıklarını öğrenmek için geliyorlar, çoğu da oğlunu veya kocasını göremeden gidiyor.

Normal dönemlerde haftada enaz her koğuştaki 30-40 mektup yazılıyordu. Şimdi ise mektup yazmalar çok ender rastlanıyor. Mektup yazan tutuklu gardiyan tarafından bir bahane ile dövülüyor, mektubu çöpe, posta pulunu da gardiyan koparıp kendine alıyor. Bu nedenle kimse mektup yazmaya kalkışmıyor. Ama görünüşte de mektuplaşmak serbesttir!..

Tutukevinde sağlık hizmetleri yok denecek kadar azdır. Bir tutuklu ölüm yatağına düşmeden hastahaneye götürülüp yatırılmaz. Diş ağrısı gibi acılar için doktora çıkmak yasaktır. Gardiyanlar bu konuda hastaları tedavi ederler(!) Tedavileri de cop ve sopadır. Çoğu zaman gardiyanlar iki ayda bir ancak hasta tutukluların doktora çıkartıyorlar. Doktora çıkıp ta hastahaneye sevk edilmeden olursa gardiyanlar tarafından dayak yiyip işkence görüyorlar. Zaten bu durumda ağır hastalar kimse doktora çıkmak için cesaret edemiyor. Giden de çok tedirgin olarak gidiyor. Doktor tarafından hastahaneye sevk edilenleri bile bazan hiç bazan de aylarca bekletildikten sonra hastahaneye götürülüyorlar. İlaç bulmak çok zor oluyor. Olan ilaçlar da aramada yasaktır bahanesiyle toplatılıyor, sonra yine tutuklulara satılıyor. Tutukevinde işkencelerden sakatlananlar için bir uydurma tutanak tutuyorlar. Tutanakta tutuklu "Tutukevine düşmeden önce sakatlandığına dair" beyanda bulunuyor ve tutanak ona zorla imzalatılıyor. Doktor tarafından yatak istirahati alan tutuklular bile eğitime çıkartılıyor ve diğerlerinden farksız olarak aynı uygulamalara tabi tutuluyorlardı. Tutukevinde tutuklular üzerinde ağır bir sömürü mekanizması işliyor. Tutuklulara satılan gazete ve mecmualar, reçel ve benzeri besin maddelerinin cam kavanozları, büsküvi ve benzeri malzemelerin içine koyulduğu kutular, sebze ve meyve kasaları gibi malzemeler önce tutuklulara para ile satılıyor sonra bütün bunları balyalayıp stokluyorlar. Sonra da götürüp satıyorlar. Tutukevinin mevcudunu 3000'in üzerinde hesaplırsak yapılan sömürü daha açık bir şekilde görülür. Kantinde satılan eşyalar çok pahalı satıldığı için burdan da ayrı bir kâr elde ediyorlar. Örneğin ekmeği getirip satmıyorlar; tutuklular da sürekli aç bırakıldıkları için büsküvi almak zorunda kalıyorlar. Tutukluların ilaçlarını yasaktır bahanesiyle topluyorlar sonra da para ile tekrar tutuklulara geri satıyorlar. Tutukevi hergün bir baştan bir başa sabunlu suyla tutuklulara yıkatılıyor, sabun da tutuklulardan alınıyor. Bütün gar-

diyanlar elbiselerini haftada bir tutuklulara yıkıyorlar. Her hafta bir bölük asker elbiselerine gidecek sabunu tutuklulardan alıyorlar. Atatürk köşesine akıllamaz masraflar yapıyorlar. Bunu da tutuklulardan alıyorlar. Çoğu zaman da okuma yazması olmayan görüşmeciler 2000 bin lira yatırıyorlar oradaki görevli subay deftere 1000 lira geçiriyor ve kalan kısmını da cebine atıyor. Bütün bunlar tutukevindeki sömürü mekanizmasını açıklamaya yeterlidir herhalde.

Avukatlarla görüşmeler çok kısıtlıdır. Görüşmeler gardiyanlar nezaretinde olduğu için savunma ile yada dosya ile ilgili birşey konuşulmuyor. Mahkemede nasıl ifade verileceği konusunda avukatlardan faydalanma durumu ve ortamı yoktur. Avukatlarla görüşmeler de bir formaliteden öteye geçmiyor. Artık tutuklu kendi kaderiyle baş başa bırakılmış oluyor.

Mahkemeler de başbaşa bir rezalettir. Mahkemeye gidip gelmek bir işkencedir. Eller arkadan zincirle veya kelepçe ile bağlanıyor, mezbahe arabalarından farksız arabalar içinde ayakta ve başları da öne eğmek zorunluluğu vardır. Arabanın içinde 3-4 tane gardiyan elindeki coplarla tutukluların mahkemeye gidiş gelişinde dövüyorlar. Arabanın içinde yat-kalk talimi yaptırıyorlar. Arabanın soförü de vırajları sert alarak ya da acı frenle arabayı durdurarak tutukluların araba içinde üstüste yığılmasına sebep oluyor; birçoğunun kolu ve kafası kırılıyor. Bütün bu yapılanlar yetmezmiş gibi mahkeme nezarethanesinde tutuklular saatlerce ayakta esas duruşta bekletiliyor, falakaya yatırılıyor ve sırtlarına biniliyor. Mahkeme heyeti huzurunda bile tutuklular ordaki görevli askerler tarafından coplanıyor ve hakarete uğruyorlardı. Mahkeme salonunda saatlerce sağa-sola bakmadan, kıpırdamadan öyle duruluyor -mahkemeye arandığında de- tutuklu bu vaziyette bekletiliyor. Tutuklular mahkemeye baraberrinde para dahil hiçbir şey getiremiyorlar. Sadece el mendili serbesttir. Böylelikle savunmalarda önceden hazırlanamıyor ve zaman tutukluların aleyhinde geçiyor. Üstelik duruşma hakiminden azarlanıyorlar. Gardiyanlar da tahliye olmayanları "sen suçlusun" diz mantığı ile dövüyor; tahliye olanlar da "gider ayaksın, biraz daha ve" deyip dövüyorlar.

Bütün koğuşlarda koğuş kapasitesinden iki kat fazla tutuklu kalıyor. 15 metre karelik bir odada 70-80 kişi hem yatıyor, hem de yemek yiyor. Tek bir tuvaletle lavabosu vardır. Bir yatakta birden fazla kişi yatıyor ve bir tek battaniyeyle. Kaloriferler kışın günde birer saat sabah ve akşam yanar o da kendini zor ısıtıyor. Gündüzleri yatakta oturmak yasak olduğu için çıplak betona oturuluyor ve ders dinletiliyor. Banyo soğuk suyla yapılıyor. Sadece kış ayları tutukevi banyosuna götürüyorlar. Tutuklular koğuştaki kilot dışında soyunuyor ve 400-500 metre uzaktaki tutukevi banyosuna götürülüyor. Soğuk suyla vücudumuzu ısıtıp tekrar koğuşlara marş söyleyerek getiriliyoruz.

Çoğu koğuşlara su çıkmadığı için yaz günlerinde bile iki gün susuz kalanlar oluyordu. Bu tür koğuşlara günde iki-üç

naylon su bidonu veriliyor bu suyla hem tuvalet, hem bulaşık hem de içmek için idare etmeleri isteniyordu. Çoğu zaman içme suyu için ayırdığımız suyu bile gardiyanlar koridorları yıkatmak için alıyor ve o gün susuz kalıyorduk. Koğuştan dışarıya adımını atan biri muhakak dayak yerd. Örneğin çöpleri dökmek, karavanayı dışarıya, dışardan da içeriye almak, koridorları yıkatmak için günde en az yirmi sefer dışarıya çıkılırdı. Her seferinde de gardiyan çıkanları keyfi bir şekilde dövüyordu. Artık öyle olmuştuki kimse koridordan dışarıya bile çıkmıyordu. Kimse çıkmadığı zaman da gardiyan tüm koğuşu sıra dayığından geçiriyordu. Gardiyanın kendisi de günde en az onbeş yirmi sefer koğuşa giriyor, bu veya şu tutukluyu rastgele dövüyordu. Tutuklulara eziyet çektirmek için geceleri koğuşta nöbet tutma zorunluluğunu koydular. Buna göre ikiser saat süreyle iki kişi nöbet tutuyor. Akşam 7'de nöbetler başlıyor, sabah 7'ye kadar devam ediyordu. Geceleri devriye gelip nöbetçi tutuklulardan tekmil alır öyle gider bu arada tekmiller yüksek sesle verildiği için tutuklular sabaha kadar en az 6-7 defa uyanıyor ve huzursuz ediliyor. Tekmil verildiği zaman ufak bir dil sürtüşmesi bile suç sayılıyor ve sabah o tutuklu nöbetçi koğuş gardiyanı tarafından olmadık işkence görüyordu.

Koğuşlarda okuma-yazma seferberliği için kurslar açmışlar. Gayeleri tutuklular rahat bırakmamak. Atatürk yılı nedeniyle elli yaşından büyük ihtiyarlara okuma yazma öğretmek için tutuklu öğretmenleri kullanıyorlar. Defter, silgi, kalem gibi malzemeler vermedikleri gibi parayla da satmıyorlar. Bu durumda elli yaşını geçmiş bir ihtiyarın bir hafta içinde okuma-yazma öğrenmesini istiyorlar. Böyle birşey mümkün olmayacağı için de hem öğretmen hem de öğrenci işkence görüyor. Bütün tutuklulardan 38 tane ırkçı-şoven içerikli marşları ezberlemelerini istiyorlar. Buna okuması-yazması olmayanlar da dahildir. Böyle bir şey eşyanın tabiatına aykırı düşüğü için ezberlenmesi de söz konusu olmuyor. Gardiyanlar da bu bahaneyle tüm koğuşu cezalandırıyor, işkenceden geçiriyorlar.

Yine Atatürk yılı nedeniyle bütün koğuşlarda Atatürk ve İnkılapları adlı bir kitap okutuluyor. Kitap okuma işi gardiyanın gözetiminde bir tutuklu yüksek sesle okuyor öbür tutuklularda ayakta ve esas duruşta yüksek bir sesle tekrarlıyorlar. Havalandırmaya çıkılmadığı zamanlar, bu kitap okuma işi sürdürülüyor. Çoğu zaman üç saat ayakta tutuluyorduk. Bazen de okuma işi oturularak yapılıyordu. Gündüzleri ranzada oturmak yasak olduğu için çıplak betonda oturmak zorunda kalıyorduk. Ara sıra da bizi kontrol etmek için yazılı ve sözlü sınavlar yapıyorlardı. Bu sınavlara okuma-yazması olmayan ve hiç Türkçe bilmeyenlerde dahildi. Sonuç olarak başarı oranı az olduğu için

yine tüm koğuş bilen bilmiyen farkı gözetmeksizin dövülüyor ve işkence ediliyorduk. Zaten gayeleri kitabı kavratmak olmadığı için bilene de bilmeyene de kitap dinlemeye ve tekrarlatmaya zorunlu kılmaştılar. Amaç tutukluları hiç boş bırakmamak ve sürekli psikolojik baskı altında tutmaktı.

Haftanın üç günü ya sabah ya da öğleden sonra tutukevi avlusunda askeri eğitim(!) yaptırıyorlardı. Bu günlerin dışındaki günlerde ve boş zamanlarda sürekli Atatürkle ilgili kitap okumayla geçiyordu. Bir kitabı 3-4 sefer bitirdiğimiz halde tekrar baştan okumaya başlıyorduk. Bu halen de öyledir. Dedim ya amaçları tutukluları boş bırakmamak. Tutukluların dertleşmelerini ve iyi ilişkilerin kurulmasını önlemektir. Askeri eğitim diye adlandırdıkları eğitimler işkenceden başka birşey değildir. Bu eğitimlere hasta ve sakatların katılması da zorunludur. Haftanın bu üç günü günde üçer saat süreyle tutuklular 38 tane marşı avazları çıktığı kadar söylüyor, kolları sert bir şekilde sallıyor, dizler son haddine kadar çekiliyor ve sürekli yürütülüyorduk. Bu süre içinde tutuklular sırt üstü ve yüz üstü süründürülüyor, üst üste bindiriliyor, baş dönmesi için dolandırılıyor ve hertürlü işkenceye tabi tutuluyorduk. Çoğu zaman yerde sürünmeden koğuş avlusu kandan kıpkırmızı oluyordu, en az 8-9 kişi bayılana kadar bu işkenceler sürüyordu. Dışardan ayakkabı almak yasak olduğu için tutuklulardan ayakkabısı yırtılanlar yalnız ayak bu eğitimlere çıkıyordu.

Tutuklulara manevi işkence yapmak için ve onları devrimci mücadelelerinden alıkoymak için tüm koğuşlara hopperlör tesisatı çekmişler. Ve bu hopperlörlerden saatlerce yüksek tondan marş söyletiliyor, devrimci önderleri gözden düşürmek ve anti-Sovyetik propagandaya ağırlık veriyorlardı. Faşist demagojiyle devrimcileri kendi yanlarına çekmek için heryola başvuruyorlardı.

Koğuşlarda olup bitenleri denetlemek için de her koğuşa bir muhbir koşmuşlar. Muhbirlik açık bir şekilde yapılıyor. Bu yüzden de koğuşta kimse Kürtçe, sessiz bir şekilde olsa bile konuşmıyor, iki kişi arasında samimiyetlik kurulamıyor. Böyle bir durumda muhbir olan kişi gardiyana bildiriyor, gardiyanlar da o kişileri alıp işkence ediyor. Artık buna tutukevi demek bile yanlıştır. İşkencehahe işkencehanedir...

Tutukevinde günler birbirinden pek farklı geçiyor, bütün günler aşağı yukarı aynı uygulamalar ve işkencelerle geçiyor. Sabah saat 6'da kalkma saatidir. Bu saatte herkes yataklarını düzeltmiş ve giyinmiş olmalıdır. Hergün sakal traşı mecburi olduğu için çoğu tutuklu zaman yetiştirmek için saat 5'te kalkıp traş kuyruğuna giriyorlar. Bir kısım tutuklular da tuvalet sırasına giriyor, diğerleri de bitle-

rini öldürüyorlardı. Traş işi bitinceye kadar saat 7'ye geliyor. Bu saatte yemek düzenine geçiliyor, yemek duası okunup 10 postadan yemek yenilinceye kadar saat 8-8.30'a geliyor ve hemen tutukluların sayımı başlıyor. Sayımlarda bilhassa esas duruşta ve ayakta beklemek zorunluluğu var. Sayıma gelen gardiyanlarda türlü bahanelerle tutukluları dövüp gidiyorlar. Sayım düzeninde bazen saatlerce bekletiliyoruz. Sayımdan sonra havalandırmaya varsa eğitime çıkıyoruz, yoksa içerde kitap okunurdu. Böylece ayakta esas duruşta üç saat sürekli öğleye kadar kitabı tekrarlıyorduk. Öğle yemeği yenildikten sonra çoğu zaman yemeğimizi bitirmeden eğitime çıkarıyorlardı ya da içerde kitap okumaya, eğitim için hazırlık çalışmalarını yapmaya başlıyorduk. Akşama kadar bu böyle devam ederdi. Akşam yemeği erken bile gelse yemek yeme işi sayımdan sonra bırakılıyordu. Sayım düzeninde saatlerce ayakta bekliyorduk. Sayım biter bitmez yemekler yeniliyor ve hemen yataklara giriyorduk. Akşam yatma saati 9'da olduğu için çoğu zaman yemeği tam yemedi yatıyorduk. Geceleri yorgun ve baskı altında yatılıyordu. Öyleki geceleri rüyada ağlayanlar bile oluyordu. Bütün günlerimiz işkencede geçiyordu.

Tutukevinde bunca zulüm ve işkencelere karşı dirençli olabilmek; sosyalist bir bilinç, devrimci dayanışmanın getirdiği yüksek bir moral ve devrimci disiplinle söz konusu olabilir. İşkencelerde, en gaddarca zulüm ve baskılara karşı koymanın devrimci mücadelemizin önemli bir parçası olduğunun farkındayız.

Kürdistan'ın tüm yurtsever güçleri, Yiğit özgürlük savaşçıları!

Kürdistan halklarının özgürlük mücadeleleri bizi doğal olarak sömürgecilerin vahşetiyle karşı karşıya getirecektir. Yılgınlığa ve karamsarlığa yer yoktur. Yüreklere halklarının özgürlük tutkusuyla dolu savaşçılar sömürgeci faşistlerin zindanlarında da devrimci onuru yükseklerde tutacak, başları dik bu sınavlardan geçecektir. Her karanlığın arkasından aydınlık günlerin geleceği inancıyla bu kavgayı kanımızın son damlasına kadar sürdüreceğiz.

Dünyamızın tüm ilerici ve özgürlüksever güçleri!

Türkiye ve Kürdistan halklarının uğrunda savaştığı dava sizin de davanızdır. Faşist cellatların işkenceleri bu kavgayı sindirmeye yetmeyecektir. Zindanların parmaklıkları arasında akan Kürdistan yurtseverlerinin kanlarıyla yepyeni bir tarih yaratılacaktır. Faşizme karşı verilen mücadelemizde uzatın kollarınızı. Yalnız bırakmayın bizi. Dost da düşman da faşizme olan hesaplaşmamızda kimin kazanacağını görecektir. Faşist cellatlar kendi faşist atalarının akibetine uğramaktan kurtulamıyacaktırlar. Tarih bizden yanadır çünkü.

Tutukeviden yeni çıkan Kürdistanlı bir sosyalist

